

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE

CHRISTINE STIX-HACKL,
predstavljeni 28. junija 2005¹

I – Uvod

1. V tej prvi zadevi glede razlage Uredbe (ES) št. 1348/2000 Sveta² (v nadaljevanju: Uredba) se Sodišču v bistvu predlaga, naj pojasni pravne posledice jezikovne ureditve te uredbe, zlasti če naslovnik pisanja za vročitev uporabi svojo pravico v skladu s členom 8 Uredbe, da sprejem zavrne zaradi manjkajočega prevoda pisanja za vročitev v uradnem jeziku zaprosene države članice. Opozoriti je treba, da gre za postopek za sprejetje predhodne odločbe o ukrepu iz naslova IV Pogodbe ES – in s tem v povezavi s členom 68 ES v zvezi s členom 234 ES.

2. Zaradi poenostavitve in hitrejšega vročanja sodnih in zunajsodnih pisanj³ je Uredba uvedla posebej neposredni postopek med tako imenovanimi organi za pošiljanje in sprejem ter pri tem določila jezikovno ureditev, ki naj bi upoštevala različne interese tožnika in toženca. Vročitev mora biti v skladu s tem pravilom – prav zaradi poenostavitve in hitrejšega postopka – mogoča tudi brez prevoda pisanja za vročitev; v nasprotnem primeru ima naslovnik v nekaterih primerih⁴ pravico, da sprejem pisanja zaradi manjkajočega prevoda zavrne. To je predmet sporne jezikovne ureditve v členu 8 Uredbe, pri čemer ostaja v skladu z besedi-

1 – Jezik izvirnika: nemščina.

2 – Uredba z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL L 160, str. 37).

3 – Glej šesto uvodno izjavo Uredbe: „Učinkovitost in hitrost sodnih postopkov v civilnih zadevah pomeni, da mora posredovanje sodnih in zunajsodnih pisanj potekati neposredno in s hitrimi sredstvi med lokalnimi organi, ki jih imenujejo države članice“ in osmo uvodno izjavo: „Zaradi zagotovitve učinkovitosti te uredbe se možnost, da se vročitev pisanja zavrne, omeji na izjemne primere“.

4 – Če denimo pisanje ni v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovnik ne razume. To jezikovno pravilo naslovniku ne ponuja obsežnega varstva v tem smislu, ker ni odvisno od morebitnega nepoznavanja enega od obeh jezikov, kot ustrezno poudarja Komisija, ko pravi, da temelji varstvo naslovnika, ki ga želi doseči Uredba, v jezikovnem smislu na tipskem obravnavanju, s posledico, da so mogoči primeri, v katerih ima naslovnik pravico do zavrnitve sprejema pisanja, čeprav razume vsebino pisanja za vročitev, in nasprotno primeri, ko ne bo imel te pravice, čeprav vsebine ne razume. Kot primer glej Vanheukelen, *Le règlement n° 1348/2000 – Analyse et évaluation par un praticien du droit*, v: *Le droit processuel et judiciaire européen – Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, str. 208 in tamkajšnja opomba 56.

lom te določbe nejasno, kakšne pravne posledice so povezane z – legitimnim – izvajanjem te pravice do zavrnitve sprejema. Za te pravne posledice gre pri vprašanju, ki ga je predložilo Hoge Raad der Nederlanden.

II – Pravni okvir

4. Člen 5 Uredbe št. 1348/2000 določa:

„(1) Organ za pošiljanje pouči prosilca, od katerega prejme pisanje v pošiljanje, da lahko naslovnik odkloni sprejem pisanja, če le-to ni v enem od jezikov, določenih v členu 8.

(2) Pred pošiljanjem pisanja krije prosilec vse stroške prevoda, ne glede na možno kasnejšo odločitev sodišča ali pristojnega organa glede obveznosti plačila teh stroškov.“

3. Zlasti vprašljivo je, ali sta lahko veljavni že prvo pošiljanje in vročanje kljub uporabi pravice do zavrnitve sprejema, in če je odgovor pritrdilen, po katerih pravilih se mora ravnati naknadna vročitev manjkajočega prevoda. Očitno gre za pravno praznino v pravilu Uredbe št. 1348/2000.⁵ Praktičen pomen teh vprašanj, ki so poleg tega povezana z najbolj splošnim problemom odprave pomanjkljivosti pri čezmejnem vročanju, se zdi pomemben.⁶

5. Člen 8 Uredbe št. 1348/2000 z naslovom Zavrnitev sprejema pisanja določa:

„(1) Organ za sprejem mora poučiti naslovnika, da lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev, če ni napisano v enem od naslednjih jezikov:

a) v uradnem jeziku zaprosene države članice ali, če je v tej državi več uradnih

5 — Nesporno je, da je ostalo vprašanje pravnih posledic pri legitimni uporabi pravice do zavrnitve sprejema pisanja zavestno nejasno. Glej denimo pojasnjevalno poročilo h Konvenciji o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah Evropske unije (UL C 261, str. 26 in naslednje); „Konvencija ne zajema nobene določbe o pravnih posledicah zavrnitve sprejema pisanja zaradi uporabljenega jezika; o tem vprašanju morajo zato odločati pristojna sodišča.“

6 — V literaturi se tu in tam govori o „zoprnem problemu odprave pomanjkljivosti pri čezmejnem vročanju“, glej Stadler, Anmerkung zu OLG Jena, 2. 5. 2001 – 6 W 184/01, *IPRax* 2002, 282. Glej tudi Mignolet, Le contenu des règles de procédure issues des règlements communautaires et leur sanction, v: *Le droit processuel et judiciaire européen – Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, str. 329 in navedene navedbe.

jezikov, v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev; ali

(2) Kadar je treba pisanje vročiti v določenem roku, ker je v izvorni državi članici treba uvesti postopek oziroma je ta že v teku, je za prosilca odločilen tisti dan vročitve, ki ga predpisuje pravo te države članice.

b) v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.

(3) Država članica ima pravico v prehodnem obdobju petih let iz utemeljenih razlogov odstopati od določb iz odstavkov 1 in 2.

(2) Če je organ za sprejem obveščen, da naslovnik zavrača prejem pisanja v skladu z odstavkom 1, o tem nemudoma obvesti organ za pošiljanje s potrdilom iz člena 10 ter vrne zaprosilo in pisanje, za katera se zahteva prevod.“

To prehodno obdobje država članica lahko podaljša vsakih pet let iz razlogov, ki so v zvezi z njenim pravnim sistemom. Država članica obvesti Komisijo o vsebini in okoliščinah tega odstopanja.“

7. Člen 19 Uredbe št. 1348/2000 zadeva toženca, ki se ni spustil v postopek, in določa:

6. Glede dneva vročitve člen 9 Uredbe št. 1348/2000 določa:

„(1) Kadar je treba zaradi vročitve poslati v drugo državo članico pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje v skladu z določbami te uredbe in se toženec ne spusti v postopek, se sodba ne izreče, dokler se ne ugotovi:

„(1) Ne glede na člen 8 je dan vročitve pisanja v skladu s členom 7 tisti dan, ko se vročitev opravi v skladu s pravom zaprosene države članice.

a) ali je bilo pisanje vročeno na način, ki je predpisan po pravu zaprosene države

članice za vročanje pisanj osebam, ki se nahajajo na njenem ozemlju, oziroma

9. G. Leffler je 21. junija 2001 v postopku pri Rechtbank te Arnhem vložil zahtevek za sprejetje začasne odločbe o odpravi različnih rubežev, ki so potekali proti njemu.

- b) ali je bilo pisanje dejansko dostavljeno tožencu ali v njegovo prebivališče na drug način, predviden s to uredbo;

10. Ta zahtevek je bil 13. julija 2001 zavržen. Proti temu sklepu se je G. Leffler pritožil pri Gerechtshof te Arnhem. Berlin Chemie je bila nato povabljen na obravnavo 7. avgusta 2001.

in da je bila v obeh primerih vročena ali dostavljena dovolj zgodaj, da je toženec lahko pripravil svojo obrambo.“

11. Zaradi kršitve procesnih pravil je bilo treba Berlin Chemie 9. avgusta 2001 ponovno vabiti. Na določen datum 23. avgusta 2001 se Berlin Chemie ni pojavila.

III – Dejansko stanje in postopek

12. Odločitev o zamudni sodbi, ki jo je zahteval G. Leffler, je bila odložena, ker poziv ni izpolnjeval zahtev nizozemskega Wetboek von burgerlijke Rechtsvordering (nizozemski zakon o pravnem postopku) in Uredbe.

8. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe zadeva pravdo pred nizozemskim sodiščem med nemškim tožnikom Götzem Lefflerjem (v nadaljevanju: Leffler), ki živi na Nizozemskem, in družbo Berlin Chemie AG s sedežem v Nemčiji (v nadaljevanju: Berlin Chemie), družbo nemškega prava.

13. S ponovnim pozivom z dne 7. septembra 2001 je bila Berlin Chemie vabljen na obravnavo sodišča 9. oktobra 2001. Ponovno se Berlin Chemie na določen datum pozivu ni odzvala.

14. Odločitev o zamudni sodbi je bila spet odložena do oddaje dokumentacije, iz katere naj bi bilo razvidno, da so bili pogoji člena 19 Uredbe glede vročitve izpolnjeni. Ustrezna dokumentacija je bila oddana na obravnavi Gerechtshof 4. decembra 2001.

15. S sodbo z dne 18. decembra 2001 je bil zahtevek zavrnjen, posebej je bilo zavrnjeno sprejetje zamudne sodbe proti Berlin Chemie z utemeljitvijo, da niso bili izpolnjeni pogoji iz člena 8 Uredbe.

16. Na to je G. Leffler vložil kasacijsko pritožbo na Hoge Raad. V njej je Gerechtshof očital, da ni sprejelo zamudne sodbe ali po potrebi določilo datuma nove obravnave, na katero bi lahko pozvalo Berlin Chemie – da bi odpravilo morebitne pomanjkljivosti pri prejšnjih pozivih –, da se je udeleži.

17. Po mnenju Hoge Raad niti iz člena 8 niti iz katere koli druge določbe Uredbe ne izhaja, kakšne pravne posledice so povezane z zavrnitvijo pisanja za vročitev s strani naslovnika, kot je navedeno v členu 8(1). Na podlagi tega predložitveno sodišče ugotavlja, da lahko gre v bistvu za dve mogoči razlagi, na eni strani odprava pomanjkljive vročitve in na drugi strani presoja pomanjkljive vročitve kot neuspele vročitve.

18. Hoge Raad der Nederlanden je zato s sklepom z dne 17. oktobra 2003, ki je na Sodišče prispel 20. oktobra 2003, na podlagi člena 234 ES predložilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

„1. Ali je treba člen 8(1) Uredbe razlagati tako, da ima v primeru, ko je naslovník zavrníl sprejem pisanja zato, ker pravílo, ki ga nalaga ta določba glede jezika, ni bilo spoštovano, prosílec možnost to napako popraviti?

2. Ali je v primeru negativnega odgovora na prvo vprašanje pravna posledica zavrnitve sprejema pisanja, da vročítev nima učinka?

3. Če je odgovor na vprašanje 1 pritrdílen:

a) V katerem roku in kako je treba o prevodu obvestiti naslovníka? Ali veljajo zahteve, navedene z Uredbo glede vročitve pisanj, tudi za pošíljanje prevoda ali je náčin pošíljanja poljubén?

- b) Ali se lahko uporabi nacionalno procesno pravo glede možnosti prave napak?"

jih narekujejo dostop do sodišča,⁹ sodno varstvo¹⁰ in ekonomičnost postopka.¹¹ Uresničevanje zgoraj navedenih ciljev se zdi zato problematično, ker je lahko hitrejše pošiljanje pisanj povezano s posegi v varstvo tožene stranke – denimo tedaj, ko ni več zagotovljeno, da lahko tožena stranka učinkovito pripravi svojo obrambo – bodisi iz jezikovnih, časovnih ali drugih razlogov. Varstvo tožene stranke pa spet ne sme voditi do tega, da bi tožeči stranki kratili njeno zakonsko pravico do zakonitega sodnika – denimo zato, ker lahko tožena stranka zavrne vročitev.

IV – Pravna presoja

A – Splošne pripombe k Uredbi št. 1348/2000

1. Namen Uredbe

19. Namen uredbe je zlasti med državami članicami izboljšati in pospešiti pošiljanje sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah, ki bi morala biti vročena v drugi državi članici.⁷ To izboljšano in hitrejše pošiljanje pisanj je posredno namenjeno „pravilnemu delovanju notranjega trga“.⁸

20. Premisliti je treba, da mora prav vročanje pisanj usklajevati kontradiktorna načela, ki

21. Treba je dodati še vidike suverenosti, zaradi katerih je med drugim nujna odločitev o tem, koliko se je država po „formalni“ poti vročanja – denimo v prid modernim oblikam vročanja, kot je vročanje po pošti – še pripravljena odreči,¹² npr. koliko je država

9 – Tudi v smislu pravice do zakonitega sodnika v skladu s členom 6(1) EKČP.

10 – V smislu varstva pravice do obrambe. Ne po naključju določa člen 6(3)(a) EKČP, da „kdor je obdolžen kaznivenga dejanja, ima naslednje minimalne pravice: da ga takoj in natančno seznani v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremenijo“ (naši poudarki v navedbi).

11 – Tako uvodna pripomba Heßa, v: Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum, *NJW* 2001, str. 15.

12 – Državna suverenost – denimo v okviru pošiljanja prek organov – lahko seveda dopolnjuje druge vidike: vročanje po pošti v mednarodnem pravnem prometu ne pomeni le odpovedi uradnemu postopku pošiljanja in vročanja, temveč tudi manjše varstvo toženca, če se ne zagotovi, da veljavna vročitev v jezikovnem pogledu pomeni možnost učinkovite seznaitve z vsebino pisanja za vročitev.

7 – Glej zlasti drugo uvodno izjavo Uredbe št. 1348/2000 (navedena v opombi 2).

8 – Druga uvodna izjava Uredbe št. 1348/2000.

še pripravljena nastopati kot „pomoč pri izpolnitvi“ neke druge države pri vročanju pisanj.

sodelovale ali so k temu prispevale. Sem sodi med drugim zlasti Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP),¹⁵ kot to izhaja iz člena 6(2) PEU.

22. Ureditev vročanja, ki bo delovalo, v meddržavnem pravnem prometu zato zahteva presojo teh nasprotujočih si interesov.

23. Ta presoja je toliko nujnejša, ker zadeva pravne dobrine, ki jih varujejo splošna načela prava Skupnosti. Naj tu spomnim le, da je treba določbo sekundarnega prava Skupnosti in s tem njene cilje v skladu z ustaljeno sodno prakso kar najbolj razlagati tako, da je v skladu s Pogodbo ES in s splošnimi načeli pravnega reda Skupnosti.¹³

24. Splošna pravna načela zajemajo zlasti temeljne pravice, ki jih varuje ustaljena sodna praksa Sodišča.¹⁴ Pri tem se upoštevajo skupne ustavne tradicije držav članic in opozorila, ki jih podajajo mednarodne pogodbe o varstvu človekovih pravic, pri sklenitvi katerih so države članice tudi

25. Na podlagi tega področja varstva, ki ga mora Sodišče ohranjati, je razvilo načelo poštenega postopka,¹⁶ ki sicer zahteva tudi hitrejši postopek, vendar daje poseben podatek enakosti orožij udeleženih strank v postopku. Hkrati pa zajema tudi varstvo EKČP in s tem tudi splošna pravna načela, pravico do zakonitega sodnika (člen 6(1)) in pravico do obrambe (člen 6(3)). Določbe Uredbe je treba pojasniti na podlagi teh načel, ker gre za uredbo, ki zadeva procesno pravo, kajti prav namen procesnega prava je, da zagotavlja enakovrednost interesov strank. Uredbo je treba zato prednostno razumeti z vidika te enakovrednosti interesov, kar potrjuje tudi njen nastanek.

2. Nastanek Uredbe

26. Varstvo domače tožeče stranke pred počasnim vročanjem v tujini – zlasti v obliki fiktivnega vročanja – je bilo pri mednarod-

13 — Glej zgolj sodbe z dne 25. novembra 1986 v združenih zadevah Klensch in drugi (201/85 in 202/85, Recueil, str. 3477, točka 21), z dne 21. marca 1991 v zadevi Rauh (C-314/89, Recueil, str. I-1647, točka 17) in z dne 28. januarja 1999 v zadevi Wilkens (C-181/96, Recueil, str. I-399, točka 19).

14 — Glej zlasti sodbo z dne 28. marca 2000 v zadevi Krombach (C-7/98, Recueil, str. I-1935, točka 25).

15 — Glej sodbo z dne 15. maja 1986 v zadevi Johnston (222/84, Recueil, str. 1651, točka 18). Glej tudi sodbo z dne 28. oktobra 1975 v zadevi Rutili (36/75, Recueil, str. 1219, točka 32).

16 — Sodba Krombach, navedena v opombi 14, točka 26.

nem procesnem pravu v ospredju.¹⁷ Zaradi velikega spoštovanja suverenosti držav v mednarodnem pravu je bilo do priprave posebnih instrumentov vročanje v mednarodnem pravnem prometu mogoče le po diplomatski poti – če sploh.

27. Ta sistem so dopolnili mednarodni sporazumi, kar spričo obravnavanja tematike suverenosti držav ne preseneča. S takšnimi sporazumi so bili ustvarjeni postopki za mednarodno pošiljanje pisanj, učinkovitosti – navsezadnje zaradi potrebnega upoštevanja državne suverenosti – pa je bilo namenjeno malo pozornosti.

28. Kot vzor – prav v okviru večje evropeizacije prava vročanja – je veljala Haaška konvencija o vročanju sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini (v nadaljevanju: Haaška konvencija) iz leta 1965. Ta konvencija je izboljšala na eni strani dotedanji sistem vročanja po diplomatski poti z oblikovanjem možnosti vročitve s posredovanjem osrednjih organov; na drugi strani pa je Haaška konvencija upoštevala varstvo toženca ter v členu 15 in naslednjih opredelila, da se lahko zamudna

sodba izda šele, ko je zagotovljeno, da je bilo pisanje za vročitev tožencu dejansko vročeno in mu je bil zagotovljen primeren rok, da se z njim seznani.

29. V evropskem pravnem prostoru je bila sicer naloga Bruseljske konvencije¹⁸ iz leta 1968, da koordinira kolizijski postopek med državami članicami in zagotovi prost pretok sodb. Glede pošiljanja procesnih spisov pa se Bruseljska konvencija v členu IV Protokola sklicuje na šele pred kratkim sklenjeno Haaško konvencijo.

30. Za novo politično pobudo je bila potrebna ugotovitev, da prost pretok sodb na notranjem trgu spodleti pri vročanju,¹⁹ da je lahko prišlo do nove politične pobude. V tej zvezi je treba premisliti, da tudi v pravnem prometu znotraj Skupnosti za vročanje pisanj velja dvojni sodni nadzor: Najprej v spoznavnem procesu glede možnosti, da se po potrebi sprejme zamudna sodba, če se

17 — Glej k temu Heßova primerjalnopravna pojasnila, prav tam, str. 16 in naslednja.

18 — Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (konsolidirana različica v UL C 27 z dne 26. januarja 1998, str. 1, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija).

19 — Glej Heß, navedeno delo, str. 17 in naslednja ter tam navedeni viri.

denimo (tuja) tožena stranka ne bi pojavila na neki obravnavi, nato pa tudi v fazi priznanja – če je treba priznati zamudno sodbo, sprejeto v drugi državi.²⁰ V obeh postopkih lahko pride do razpravljanja o morebitnih pomanjkljivostih vročitev – z ustreznimi zamudami in s tem povezanimi negotovostmi oziroma protislovji.

pa so domala identično prevzeli,²² tako da je treba Uredbo razlagati ob primernem upoštevanju konvencije skupaj s pojasnjevalnim poročilom.²³

31. Svet je z Aktom z dne 26. maja 1997²¹ sestavil Konvencijo o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah in priporočil, da jo države članice sprejmejo v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

33. Jezikovna ureditev v členu 8(1) Konvencije Sveta ustreza jezikovni ureditvi v členu 8(1) Uredbe. Z upoštevanjem zastavljenega hitrejšega pošiljanja pisanj je tukaj – navsezadnje, da bi privarčevali stroške prevajanja²⁴ – dopustna vročitev v jeziku, ki ni uradni jezik države naslovnika, namreč v jeziku izvirne države članice, če ta jezik razume naslovnik pisanja. Posledice te jezikovne ureditve so bile pri obravnavah očitno sporne: na eni strani je med drugim Francija zahtevala, da je treba poskrbeti za kar najbolj široko harmonizacijo predpisov o vročanju, medtem ko so druge države, kot denimo

32. Uredba v bistvu temelji na tej konvenciji, ki sploh ni začela veljati, ker je Amsterdam-ska pogodba s komunitarizacijo tistih delov tako imenovanega tretjega stebra, ki zadevajo pravosodno sodelovanje, ustvarila nova kompetenčna pravila v členih 61 ES in 65 ES. S tem je konvencija postala obsoletna. Predpise

22 — Glej denimo peto uvodno izjavo Uredbe št. 1348/2000: „Treba je zagotoviti kontinuiteto rezultatov pogajanj za sklenitev Konvencije. Glavna vsebina te uredbe je v veliki meri povzeta po tej konvenciji.“

23 — Literatura je bila do Konvencije – in zato tudi do Uredbe – na sploh kritična, zlasti ker je temeljila na običajnem modelu meddržavnega pravnega prometa – to pomeni na formalni poti vročanja v skladu s Haško konvencijo – in s tem v ospredje postavlja to formalno pot vročanja v skladu s členi 2 do 11 Uredbe. Glej Heß (navedeno v opombi 11), str. 15 (str. 21 in naslednje), Gsell, *Direkte Postzustellung an Adressaten im EU-Ausland nach neuem Zustellungsrecht*, *EWS* 2002, str. 115 (str. 116), Cordopatri, *Note sul regolamento CE N. 1348/2000, v Giurisprudenza di merito*, Vol. XXXVI (2004), 10, str. 2141 (str. 2153); Frigo, *La disciplina comunitaria della notificazione degli atti in materia civile e commerciale: il regolamento (CE) n. 1348/2000*, 117 (str. 157).

24 — Meyer, *Europäisches Übereinkommen über die Zustellung*, *IPRax* 1997, str. 401 (str. 403).

20 — Člen 27(2) Bruseljske konvencije.

21 — UL C 261, 27. avgust 1997, str. 1 (v nadaljevanju: Konvencija Sveta). Svet je na dan dokončanja Konvencije pripravil pojasnjevalno poročilo h Konvenciji Sveta (že navedeno v opombi 5). To pojasnjevalno poročilo je na strani 26 navedenega Uradnega lista.

Zvezna republika Nemčija, dajale prednost rešitvi posamezne države. Končno so se sporazumeli in našli srednjo pot.²⁵

B – Vprašanja za predhodno odločanje

1. Uvodne pripombe k postopku preiskave

34. Pošiljanje sodnih pisanj med državami članicami je v večini primerov povezano z jezikovnimi težavami. Učinkovita obramba – in s tem navsezadnje ohranitev pravice do obrambe in poštenega postopka – pogojuje možnost seznanitve z zadevnim pisanjem, za kar je spet lahko nujno potreben prevod.

35. Pošiljanje in vročitev sodnih ali zunaj-sodnih pisanj v pravnem prometu znotraj Skupnosti v skladu s postopkom po členu 4 in naslednjih Uredbe ne postavlja praktičnih vprašanj le zaradi potrebnega sodelovanja organov iz različnih držav članic, temveč tudi glede premagovanja jezikovnih ovir. K temu je treba dodati še pravna vprašanja, ki se lahko navsezadnje pojavijo zaradi pomanjkljive usklajenosti procesnega prava.

25 — Glej točko 2 v uvodu pojasnjevalnega poročila h Konvenciji na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah Evropske unije (navedeno v opombi 5).

36. Člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000, za razlago katerega je zaprošeno Sodišče, predvideva jezikovno pravilo, ki pomeni poenostavitev le, če ne zahteva sistematičnega prevoda pisanj za pošiljanje. To prednost za pošiljatelja izenači pravica do zavrnitve naslovnika v smislu enakovredne obrambe. Če pa se ta pravica do zavrnitve sprejema uporabi upravičeno,²⁶ je nesporno, da Uredba ne navaja pravnih posledic izvrševanja te pravice.²⁷

37. V delu, v katerem predložitevno sodišče sprašuje v prvem predloženem vprašanju v bistvu po možnosti odprave pomanjkljivosti – očitno razumljeno kot naknadna vročitev najprej manjkajočega prevoda pisanja za vročitev, se najprej postavi vprašanje, ali se mora ta možnost odprave pomanjkljivosti ravnati v skladu s pravom Skupnosti ali po nacionalnem pravu.

26 — Na tem mestu lahko ostane odprto, ali se upravičena uporaba pravice do zavrnitve sprejema pisanja v skladu s členom 8(1) Uredbe nanaša le na tiste primere, v katerih manjka prevod pisanja za vročitev v enega od jezikov, navedenih v tej določbi, ali pa pomeni tudi presojo pristojnega nacionalnega sodišča o tem, ali se lahko izvajanje pravice razume kot zloraba. Predlog za izdajo predhodne odločbe ne zajema nobenih ustreznih izhodišč. Prav tako ne zadeva merila za presojo, ki naj bi ga uporabili glede jezikovnega znanja, če je tožena stranka – kot v primeru v glavni stvari – pravna oseba. O tem in podobnih vprašanjih glej Malan, *La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires*, *Petites affiches du 17 avril 2003*, str. 6.

27 — Glej točko 2 teh sklepnih predlogov.

38. Če bi bilo odločilno nacionalno pravo in bi bilo soočeno z odpravo pomanjkljivosti, bi bilo treba dodatno preveriti, ali procesna avtonomija zadevne države članice tukaj ne bi našla ovire v načelu učinkovitosti Skupnosti.

39. Če pa je dana možnost odprave pomanjkljivosti v zgoraj opisanem smislu – v skladu z nacionalnim pravom ali pravom Skupnosti, je treba pojasniti, kako je treba odpraviti pomanjkljivost neuspele vročitve. Zlasti je vprašljivo, s kakšnimi posledicami za procesne roke, ki bi jih bilo treba upoštevati, bi bila povezana takšna odprava pomanjkljivosti.

2. Posledice, ki jih lahko povzroči upravičena zavrnitev sprejema pisanja

a) Trditve strank

40. *G. Leffler* meni, da pri pojasnjevanju člena 8(1) Uredbe ne bi smeli upoštevati Haaške konvencije.²⁸ Nasprotno bi bilo treba upoštevati Konvencijo Sveta²⁹ s celotnim pojasnjevalnim poročilom. *G. Leffler* opozarja, da ima naslovnik pisanja tudi v skladu s Konvencijo Sveta pravico do zavrnitve spre-

jema pisanja. Vendar pa iz besedila Konvencije Sveta ne moremo razbrati, s kakšnimi pravnimi posledicami je povezano izvrševanje te pravice. Iz pojasnjevalnega poročila h Konvenciji Sveta naj bi bilo razvidno, da je treba te pravne posledice določiti v skladu z nacionalnim pravom. Če torej nacionalno pravo predvideva možnost odprave pomanjkljivosti, člen 8(1) Uredbe takšni možnosti odprave pomanjkljivosti – ob upoštevanju vseh morebitnih časovnih omejitev iz člena 19 Uredbe – ne nasprotuje.

41. Če bi Sodišče dalo prednost avtonomni razlagi člena 8(1) Uredbe, pa *G. Leffler* navaja, da naj bi Uredba naslovnika ščitila le pred vročitvijo zanj nerazumljivega dokumenta, ki nanj pravno učinkuje. Nasprotno pa celotnega postopka ne bi mogli ustaviti. Popolna neveljavnost prve vročitve, ki ni bila izvedena zaradi jezikovnih razlogov, presega potrebno varstvo tožene stranke.

42. Napake, ki jih ni storila tožeča stranka, temveč denimo prevajalci ali sodišče, ne smejo pripeljati do izgube pravice do pritožbe tožene stranke. Neveljavnost bi povzročila zlasti zamujanje rokov na strani pošiljatelja, kar ne bi bilo upravičeno, če na to nepravilnost ne bi mogel vlivati. V členu 19 Uredbe zagotovljeno varstvo tožene stranke v tej zvezi povsem zadostuje.

²⁸ — Navedeno v točki 28.

²⁹ — Navedeno v opombi 21.

43. *Berlin Chemie* pa nasprotno navaja, da neveljavnost nevročenega pisanja zaradi jezikovnih razlogov izhaja iz členov 7, 8 in 9 Uredbe. Tamkajšnje navedbe „postopek za vročitev je treba opraviti čim prej“ in „zavrnitev sprejema pisanja“ govorijo o neveljavnosti neuspele vročitve zaradi jezikovnih razlogov.

institucionalni razvoj po začetku veljavnosti Amsterdamske pogodbe in postopni izgradnji območja svobode, varnosti in pravice.

44. *Berlin Chemie* se nadaljnje sklicuje na člen 6 EKČP, v skladu s katerim pravni akti, ki jih toženec ne razume, niso pravno veljavni. Pri aktu, ki ni pravno veljaven, ni mogoče „odpraviti pomanjkljivosti“, temveč je neveljaven, tako da je potrebna nova vročitev, da bi lahko imel pravni učinek. *Berlin Chemie* podredno trdi, da bi smel tožnik dobiti le enkrat možnosti, da odpravi morebitne pomanjkljivosti, zlasti če je ukrepal brez pravnega zastopnika.

46. Iz uvodnih izjav Uredbe je mogoče razbrati, da je treba upoštevati upravičene interese vseh udeleženih strani in da si je treba hkrati prizadevati za neoviran potek sodnega postopka. Poseben pomen pripisuje Uredba učinkovitosti in hitrejšim sodnim postopkom.

47. Glede jezikovnega pravila v skladu s členom 8(1) Uredbe Komisija navaja, da ta temelji na tipiziranem načinu obravnavanja,³¹ tako da zavrnitev sprejema ne moremo vedno upravičevati zaradi obveznih razlogov varstva tožene stranke.

45. *Komisija* trdi, da je treba Uredbo razlagati ob upoštevanju Konvencije Sveta,³⁰ ker se temeljna načela Konvencije Sveta ponavljajo v Uredbi. Upoštevati bi bilo treba tudi

48. Komisija prav tako poudarja, da pri neupoštevanju jezikovnega pravila ni obveznosti za zavrnitev sprejema pisanja. Iz besedila Uredbe – zlasti iz člena 8(1)³² – ni mogoče razbrati, da bi bila veljavnost vročitve odvisna od upoštevanja jezikovnega pravila.

30 — Navedeno v opombi 21.

31 — Glej zgoraj opombo 4.

32 — Komisija izrecno poudarja, da je deseta uvodna izjava, v skladu s katero je treba „[...] vročitev opraviti v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja vročitve ali v drugem jeziku države članice izvora, ki ga naslovnik razume“, „zaradi varovanja interesov naslovnika“ v nasprotju z jasnimi besedilom člena 8 Uredbe.

49. Z možnostjo pravice do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) Uredbe najprej ne moremo sklepati o veljavnosti postopka vročitve. Pomanjkanje ureditve posledic zavrnitve sprejema po mnenju Komisije ne vodi nujno do dejstva, da je odločilnega pomena nacionalno pravo, čeprav je treba dodati, da je mogoče najti oporne točke za to v delovnem gradivu za Uredbo.

50. Komisija meni, da bi uporaba nacionalnih določb v tej zvezi vodila do neenakovrednih pravnih posledic v državah članicah in s tem do pravne negotovosti.

51. Komisija zato predlaga avtonomno opredelitev pravnih posledic zavrnitve sprejema, ne da bi se upoštevalo omejen obseg opornih točk v besedilu Uredbe.

52. Komisija meni, da bi se neuspeli prvi vročitvi ne priznala pravna veljavnost, kar pa bi po njenem mnenju toženi stranki – v nasprotju z izenačenjem, ki ga želi doseči Uredba – prineslo nesorazmerno prednost. Proti takšnemu sprejetju takšne neveljavnosti govori tudi pomanjkanje ustrezne enoznačne

pravne podlage. Navsezadnje bi lahko s tem tožeči stranki odvzeli njegovo temeljno pravico do zakonitega sodnika.

53. Zato po mnenju Komisije ustreza vsebini Uredbe, da se zagotovi potek sodnega postopka v skladu s pravili, če ima tožeča stranka možnost „odprave pomanjkljivosti“ neuspele prve vročitve s tem, da naknadno vroči manjkajoči prevod. V prid temu govori tudi besedilo in „*effet utile*“ člena 8(2), v skladu s katerim „[...] vrne zaprosilo in pisanje, za katera se zahteva prevod“.

54. Stališče *nemške vlade* temelji na mnenju, da se v Uredbi glede jezikovnega pravila člena 8(1) zavestno ne sme sprejeti pravila glede pravnih posledic. To sklepa na podlagi nastanka predhodne ureditve v Konvenciji Sveta. Zato je treba tudi ob upoštevanju sodbe v zadevi Lancray³³ pravno posledico in s tem možnost odprave pomanjkljivosti presoјati v skladu z nacionalnim pravom.

33 — Sodba z dne 3. julija 1990 v zadevi Lancray (C-305/88, Recueil, str. I-2725, točka 29 in naslednje).

55. *Finska vlada* se v bistvu strinja z navedbami Zvezne republike Nemčije. Po njenem mnenju je zlasti iz uvodnih izjav Konvencije o vročitvi razvidno, da je treba glede pravnih posledic načeloma uporabiti zakonodajo držav članic.

njene desete uvodne izjave.³⁴ Ob upoštevanju ciljev Uredbe pa prihaja francoska vlada do sklepa, da člen 8(1) Uredbe v smislu ustreznega izenačenja interesov zahteva, da se možnost odprave pomanjkljivosti neuspele prve vročitve zaradi jezikovnih razlogov predvidi v nacionalnem pravu.

56. *Nizozemska vlada* se sklicuje na člen 8(2) Uredbe, ki določa, da je treba vrniti tudi pisanja, za katera se zahteva prevod, in iz tega sklepa, da se lahko pri preostalem delu, ki se ne pošlje nazaj, pri pošiljanju v skladu z Uredbo odpravijo pomanjkljivosti. Možnost odprave pomanjkljivosti izhaja iz nastanka člena 8(1) Uredbe, kajti iz pojasnjevalnega poročila k v tej meri primerljive-mu členu 8 Konvencije Sveta izhaja, da se lahko pri neuspeli prvi vročitvi iz jezikovnih razlogov v primernem roku odpravijo pomanjkljivosti.

b) Pravna presoja

59. Kot že navedeno,³⁵ je treba najprej raziskati, ali pomanjkanje pravila o pravnih posledicah v členu 8(1) Uredbe zahteva oziroma dopušča uporabo nacionalne zakonodaje. Poleg tega je treba obravnavati še morebitne zahteve pravnega reda Skupnosti glede spornih pravnih posledic.

57. *Portugalska vlada* razume člen 8(2) podobno in poleg tega poudarja, da je treba morebitne težave v zvezi s pošiljanjem pisanj rešiti v duhu sodelovanja med strankami.

i) Upošteveni pravni red

60. Ali se morajo pravne posledice upravičene uporabe pravice zavrnitve sprejema pisanja v skladu s členom 8(1) Uredbe ravnati po nacionalne pravu le zato, ker Uredba ne določa nobenih izrecnih pravnih posledic, je treba obravnavati iz več vidikov.

58. Izhodišče mnenja *francoske vlade* pa je, da je v ospredju Uredbe varstvo naslovnika pisanja – kakor lahko razberemo zlasti iz

³⁴ — Glej opombo 32.

³⁵ — Glej točko 37 teh sklepnih predlogov.

61. Prav nastanek Uredbe kaže, da nacionalne zakonodaje vprašanj mednarodne vr- očitve pogosto niso rešile niti v smislu učinkovitega poteka postopka niti ob za- dostnem varstvu upravičenih pravic tožeče stranke na eni strani in tožene stranke na drugi strani. Tudi instrumenti mednarodne- ga prava so se izkazali za nezadostne, tako da je bila pobuda na ravni Skupnosti nujna. Uredba št. 1348/2000 daje v tem smislu na voljo učinkovito orodje pri oblikovanju decentralističnega postopka v skladu z nje- nim členom 2 in naslednjimi, ki je dostopen le za eno avtonomno ravnanje – prav glede morebitnih vrzeli pri ureditvi. Menim, da obstaja očitna povezava v ureditvi med priznanjem pravice – tukaj v obliki pravice do zavrnitve sprejema pisanja – in pravnimi posledicami uporabe te pravice.

62. To nujnost avtonomne razlage specifič- nih instrumentov pravnega reda Skupnosti se lahko utemelji tudi s cilji zadevnega pravila.³⁶ Cilj Uredbe je nadaljnji razvoj območja svobode, varnosti in pravice, na katerem se

zagotavlja prosto gibanje oseb.³⁷ Že ta cilj zahteva kar najširše približevanje pravnih posledic pravic iz te uredbe, kajti različna razlaga pravnih posledic bi zlasti v posebnem delu občutljivega pravnega postopka v zvezi s temeljnimi pravicami vodila v pravno negotovost in razdrobljenost, ki ju bi bilo mogoče sprejeti.

63. V tej zvezi je treba prav tako razmisliti, da je v četrti uvodni izjavi nujnost Uredbe utemeljena s tem, da države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev te uredbe. „Beg“ v nacionalno pravo zaradi izpolnjeva- nja morebitnih vrzeli v Ureditvi zato ni načelen ukrep.

64. Prav tako je treba razmisliti, da utegne biti zakonodaja držav članic v nasprotju z odpravo pomanjkljivosti oziroma bi lahko način tega odpravljanja oblikovale različno. Če bi lahko bila nacionalna zakonodaja v nasprotju z odpravo pomanjkljivosti, bi se na ravni Skupnosti ponovno pojavilo vprašanje glede omejitev v procesni avtonomiji za- devne države članice – denimo v obliki načela učinkovitosti. Ta „ovinek“ prek nacionalnega prava si lahko prihranimo, če bi Uredbi – ob ustreznem upoštevanju omeje- nega predmeta njene ureditve – pripisali avtonomno razlago glede pravnih posledic upravičene uporabe pravice do zavrnitve sprejema pisanja v skladu z njenim členom 8(1).

36 — Sodišče ga izvaja tudi na drugih področjih prava Skupnosti: spomnimo v tem pogledu le na to, da je Sodišče pravni pojem – prav v smislu civilnega prava držav članic – „soglasja“ v členu 7(1) Direktive 89/104/EGS avtonomno razložilo v sodbah z dne 20. novembra 2001 v združenih zadevah Davidoff in drugi (C-414/99 do C-416/99, Recueil, str. I-8691) zaradi ciljev te direktive. Glej tudi – v zvezi z Uredbo – Mignolet (navedeno v opombi 6), str. 352: „... l'objectif poursuivi par un instrument communautaire est déterminant lorsqu'il s'agit de sanctionner une règle de procédure qu'il établit“.

37 — Glej prvo uvodno izjavo Uredbe.

65. Tako ugotovimo, da predmet ureditve Uredbe ne zajema samo pogojev za zavrnitev sprejema pisanj za vročitev od naslovnika, temveč mora zajemati tudi pravne posledice, ki nastanejo zaradi tega.

kanje tega prevoda razume kot razlog za neveljavnost postopka vročitve.³⁸

ii) Morebitne posledice neuspele vročitve zaradi upravičene izvršitve pravice do zavrnitve sprejema pisanja

66. Vprašljivo je, ali je vročitev, ki zaradi upravičene izvršitve pravice do zavrnitve sprejema pisanja v skladu s členom 8(1) Uredbe ni bila izvršena, neveljavna v celoti ali pa lahko ima neko pravno veljavnost.

68. Dolžnost prosilca, torej osebe, v interesu katere se opravi vročitev, da se pisanje za vročitev prevede v jezik „zaprošene“ države, ne izhaja iz Uredbe.³⁹

69. Iz člena 8(1) Uredbe izhaja le, da neobstoj prevoda pisanja za vročitev upravičuje pravico naslovnika, da zavrne sprejem pisanja. Šele z izvršitvijo ali neizvršitvijo te pravice je jasno, ali je bila vročitev tega zadevnega pisanja izvršena ali ne.

— Je prevod pisanja za vročitev pogoj za veljavnost vročitve?

70. Sklicevanje v členu 7(2) Uredbe, in sicer „postopek [...] je treba opraviti čim prej“, ne utemljuje domneve, da je lahko neobstoj prevoda v enega od jezikov, navedenih v členu 8(1), razlog za popolno neveljavnost ustrezne vročitve. Ta določba zgolj pojasnjuje

67. Najprej je treba poudariti, da Uredba št. 1348/2000 niti v besedilu, niti po sistematiki, niti po smislu in namenu ne zahteva prevoda pisanja za vročitev. Če pa ta prevod ni jasno zasnovan kot pogoj za veljavnost vročitve, ni razvidno, kako se lahko pomanj-

38 — S tega vidika pri manjkajočem prevodu pisanja za vročitev ne gre za *pomanjkljivost* zadevnega postopka pošiljanja in vročanja.

39 — V tem smislu, vendar z opozorilom na Konvencijo Burgstaller, Poglavlje 81: Europäische Zustellungsverordnung, v: *Internationales Zivilverfahrensrecht*, člen 5, točka 1. Glej zlasti pojasnjevalno poročilo h Konvenciji Sveta (navedeno v opombi 21) k členu 8: „Konvencija pa ne zavezuje prosilca, da pošlje pisanje, ki je napisano ali prevedeno v enega od prej navedenih jezikov, temveč naslovníku dopušča, da sprejem pisanja zavrne z utemeljitvijo, da predvidene določbe niso bile izpolnjene.“

pravico zaprosene države članice kot načelno odločilno glede na obliko vročitve, ne da bi podvomili o obveznosti prevoda, ki prav tako izhaja iz Uredbe.

71. Tudi člen 8(2) Uredbe nasprotuje domnevi, da je lahko neobstoj prevoda v enega od jezikov, navedenih v členu 8(1), razlog za popolno neveljavnost ustrezne vročitve. Če je treba v skladu s to določbo pisanja, za katera se zahteva prevod, vrniti, lahko sklepamo, da je prva vročitev – tudi brez upoštevanja jezikovnega pravila v skladu s členom 8(1) Uredbe – veljavna: če ne bi bilo tako, prosilcu ne bi bilo treba vrniti pisanja, ki ga je treba prevesti – drugih pisanj pa ne, kajti v vsakem primeru bi moral ponovno poslati prevedena pisanja, da bi sploh dosegel pravno veljavnost. Morebitno razhajanje pravnih posledic v tem smislu, da je pravno veljaven le tisti del, ki ga naslovnik ni zavrnil, medtem ko pisanja, ki so bila vrnjena v prevod, niso veljavna, pa se zdi komaj združljivo s cilji učinkovitosti Uredbe.

72. Da bo popolno neveljavnost zahtevane prve vročitve – brez prevoda – težko

uskladiti s cilji učinkovitosti Uredbe, se lahko pojasni še z drugim delom Uredbe – v tako navedenem izboljšanem postopku v skladu s členom 6(2) Uredbe.⁴⁰ Iz te določbe izhaja pravno razmišljanje, da če zaprosila za vročitev ni mogoče izpolniti – kar lahko primerjamo s primerom, da se lahko zaradi pomanjkanja prevoda uporabi pravica do zavrnitve sprejema pisanja – to ne vodi do tega, da z zaprosilom za vročitev ravnamo tako, kot da – v smislu neveljavnosti – ne bi bilo nikoli vročeno. Nasprotno je treba najprej poskrbeti za izboljšanje. Vrnitev pisanj, za katera se zahteva prevod, od organa za sprejem v skladu s členom 8(2) Uredbe je v smislu tega razumevanja.

73. Proti popolni neveljavnosti prve vročitve zaradi upravičene uporabe pravice do zavrnitve sprejema pisanja govori tudi pomanjkanje jasne pravne podlage, kar utemeljeno poudarja Komisija.

74. K temu je treba dodati, da bi bila zaradi nasprotnega mnenja popolna neveljavnost prve vročitve odvisna od morebitne uporabe pravice do zavrnitve sprejema pisanja naslovnika – in ne od objektivnega upoštevanja

40 — V skladu s to določbo „organ za sprejem na najhitrejši možni način stopi v stik z organom za pošiljanje, da se zagotovijo manjkajoči podatki ali pisanja“, če na podlagi poslanih podatkov ali pisanj zaprosila za vročitev ni mogoče izpolniti.

jezikovnih pogojev, kar bi spet pomenilo prednost izključno za naslovnika pisanja.⁴¹

75. V tej zvezi pa je treba upoštevati, da je sicer namen pravice do zavrnitve sprejema pisanja varstvo naslovnika pisanja, vendar pa to ne pomeni, da lahko ali sme naslovnik pisanja z zavrnitvijo sprejema pisanja ustaviti proces.

76. Da se varstva naslovnika pisanja v jezikovnem smislu ne sme absolutizirati, ne izhaja zgolj iz tega, da je jezikovno pravilo iz člena 8(1) Uredbe izbralo tipizirajoč način obravnave glede jezikovnih znanj zadevnega naslovnika, temveč tudi po tem, da Uredba poleg formalne poti vročitve v skladu s členom 2 in naslednjimi priznava še druge – enakovredne⁴² – poti vročitve kot zlasti v

praksi najbolj razširjeno vročitev po pošti.⁴³ V skladu s členom 14(2) Uredbe pa lahko država članica določi pogoje, „pod katerimi sprejema vročanje sodnih pisanj po pošti“. Potem ko so le nekatere države članice⁴⁴ določile jezikovne pogoje, je bilo s tretjo aktualizacijo podatkov o državah članicah v skladu s členom 23(1) Uredbe⁴⁵ pojasnjeno, da „dejstvo, da država članica k členu 14 ni navedla nobenih posebnih jezikovnih pravil, [...] implicitno [pomeni], da velja jezikovno pravilo iz člena 8“. Kakšno vrednost naj bi imela ta izjava, ni povsem jasno.⁴⁶

77. V smislu ustreznega izenačenja interesov strank pa zavrnitev sprejema za prosilca ne sme pomeniti izgubo njegove pravice kot temeljne pravice do zakonsko zagotovljenega sojenja, kar bi se denimo zgodilo, če po zavrnitvi pisanja ne bi več imel možnosti upoštevati določenih rokov za uporabo pravnih sredstev.

41 — Da tako prosilec kot naslovnik pisanja uživata varstvo, poleg tega izhaja iz določbe člena 9 Uredbe glede dneva vročitve. Glej k temu De Leval in Lebois, Beteken en in Europese Unie op grond van de Verordening 1348/2000 van 29 mei 2000, v: *Het nieuwe Europese IPR: van verdrag naar verordening*, 2001, 169 (str. 185), točke od 6 do 38.

42 — Sporno je, ali je enakovredno. Po mnenju nekaterih pri subsidiarnih poteh vročanja ne gre za poti druge stopnje. Glej denimo Gsell (navedeno v opombi 23), 115 (str. 117); Mignolet (navedeno v opombi 6), str. 349; De Leval in Lebois, Signifier en Europe sur la base du règlement 1348/2000: bilan après un an et demi d'application, v: *Liber amicorum Pierre Marchal*, str. 261, točka 6; Frigo (navedeno v opombi 23), str. 138 in 139. Drugi trdijo, da so druge stopnje, glej Heß (navedeno v opombi 11), 15 (str. 20); Ekelmans, *Journal des tribunaux* No. 6014 (2001), 481.

43 — V skladu s členom 14(1) ima vsaka država članica pravico, da „osebam, ki prebivajo v drugi državi članici, vroči sodna pisanja neposredno po pošti“.

44 — Poročilo je podal Malan (navedeno v opombi 26), opomba 11.

45 — Tretja aktualizacija podatkov držav članic v skladu s členom 23(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL C 13, str. 2).

46 — Ustrezne dvome izraža tudi Boularbah, Le cadre général des règles communautaires en matière de procédure civile: coopération judiciaire, droit judiciaire européen et droit processuel commun, v: *Le droit processuel et judiciaire européen – Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, 167 (str. 180); v tem smislu je Mignolet zastarel (navedeno v opombi 6), str. 351.

78. Kot izhaja iz člena 8(1)(b) v zvezi s členom 5(2) Uredbe, je prav tako namen Uredbe, da prosilca zavaruje pred nepotrebni stroški – h katerim sodijo zlasti stroški prevajanja. Če pa bi zaradi strahu pred negativnimi posledicami morebitne zavrnitve sprejema pisanja glede upoštevanja rokov prosilec vendarle preventivno dal pisanje v prevajanje v enega od jezikov, navedenih v členu 8(1), bi bila sleherna poenostavitev – tudi v smislu prihranka stroškov – zaradi Uredbe izključena.

79. Na podlagi vsega navedenega ugotavljam, da niti iz besedila niti iz nastanka, sistematike ali smisla in namena Uredbe ne izhaja domneva, da je lahko uporaba pravice do zavrnitve sprejema pisanja v skladu s členom 8(1) Uredbe razlog za celotno neveljavnost zadevne vročitve. Pisanja, ki zaradi upravičene uporabe pravice do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) Uredbe ni bilo vročeno, se v skladu z navedenim ne sme obravnavati tako, kot da se ga ni nikoli poskusilo vročiti.

80. Vprašanje ostaja, kakšno pravno veljavo lahko ima prva vročitev kljub upravičeni uporabi pravice do zavrnitve sprejema pisanja.

— Učinki prve vročitve po izvršitvi pravice do zavrnitve sprejema pisanja

81. Nasprotujoče interese prosilca na eni in naslovnika pisanja na drugi strani se lahko upošteva v tem smislu, da lahko uporaba pravice do zavrnitve sprejema pisanja ovira postopek.⁴⁷

82. Ta suspenzivni učinek preprečuje, na eni strani, da zavrnitev naslovnika sprejema pisanja odvzame prvi vročitvi njeno popolno pravno veljavnost z enostransko izjavo volje in da prosilcu odvzame potrebno sodno varstvo. Zlasti morebitni procesni roki, ki jih je treba upoštevati, do ugotovitve sodišča, da je bila zavrnitev sprejema upravičena, ne tečejo dalje.

83. Na drugi strani pa je v skladu s členom 8(2) Uredbe zagotovljena pravica do obrambe naslovnika pisanja zaradi zavrnitve sprejema in takojšnjega obvestila o tem, da naslovnik vročitev zavrača.⁴⁸ Učinek oviranja

47 — V tem smislu tudi De Leval in Lebois (navedeno v opombi 41), točke od 6 do 38.

48 — V sodbi Lancray (navedena v opombi 33) je Sodišče z opozorilom na sodbo z dne 11. junija 1985 v zadevi Debaecker (49/84, Recueil 1985, str. 1779) pojasnilo, da mora sicer Bruseljska konvencija v skladu s svojo preambulo poenostaviti formalnosti za medsebojno priznavanje in izvrševanje sodnih odločb, vendar tega cilja ne sme doseči tako, da bi na kakor koli kršili pravico do obrambe.

zaradi zavrnitve sprejema pisanja služi varstvu naslovnika pisanja le tedaj, če prva vročitev zanj ne more imeti popolnega pravnega učinka.

3. Tretje vprašanje za predhodno odločanje v zvezi z načinom naknadnega pošiljanja prevoda pisanja za vročitev

84. Učinek oviranja ne zadeva pristojnosti sodišča, pri katerem teče postopek, v okviru katerega je bilo poslano pisanje, da presodi o tem, ali je bila zavrnitev sprejema upravičena.⁴⁹

87. Treba je odgovoriti še na tretje vprašanje glede načina naknadnega pošiljanja prevoda pisanja za vročitev.

85. Domnevo o učinku oviranja potrjuje tudi člen 19(1) Uredbe, ki za primer, ko se tožena stranka ne želi spustiti v postopek, predvideva ustavitev postopka in s tem procesno oviranje postopka. Če pa tožena stranka zavrne sprejem pisanja ob navedbi jezikovnega pravila Uredbe, pa mora to veljati še toliko bolj.

88. Pri tem je treba zlasti pojasniti, kakšno pravne posledice ima zadevno pisanje – in zlasti kdaj, če je bil sprejem pisanja najprej upravičeno zavrjen in je bilo treba postopek vročanja – ob dodanem prevodu – ponoviti.

a) Trditve strank

86. Zato ugotavljam, da se suspenzivni učinek, do katerega je prišlo zaradi zavrnitve sprejema pisanja, za naslovnika pisanja odpravi šele po tem, ko je bilo pisanje v celoti vročeno, medtem ko suspenzivni učinek za prosilca v postopku preneha že z ugotovitvijo sodišča, da je bila zavrnitev upravičena.

89. Tudi glede načina morebitne odprave pomanjkljivosti podajajo stranke v pisnem postopku različna stališča.

49 — Glej k temu pojasnjevalno poročilo h Konvenciji Sveta (navedeno v opombi 21) k členu 8: „Če pride do spora o tem, ali naslovnik pisanja razume neki jezik, je treba o tem sprejeti odločitev v skladu z uporabnimi določbami, denimo tako, da se pri sodišču, ki se ukvarja s postopkom, v okviru katerega je bilo poslano pisanje, zastavi vprašanje o vročanju v skladu s pravili.“

90. Večina strank poudarja – zaradi pomanjkljive usklajenosti procesnega prava – široko področje veljavnosti nacionalnega prava, zlasti prava izvirne države članice, glede načina morebitne odprave pomanjklji-

vosti. Le *portugalska vlada* predlaga, da se tudi način naknadnega pošiljanja prevoda določi izključno v skladu z Uredbo št. 1348/2000.

91. *G. Leffler* predlaga, da se rok za „opravek“ zaprosila za vročitev določi v skladu z nacionalnim pravom, način vročanja pa v skladu z Uredbo in nacionalnim zakonom o izvajanju (*sic*).

92. *Nemška vlada* opomni – kar je usklajeno z njenim pravnim mnenjem k prvemu predloženemu vprašanju –, da mora sodišče izvirne države članice preveriti, ali je bila zavrnitev sprejema pisanja upravičena ali ne. Pravne posledice pa bi se na tej podlagi spet ravnale po *lex fori*, vključno z načinom naknadnega pošiljanja prevoda, ki ga omogoča ta zakonodaja.

93. *Francoska vlada* predlaga diferenciran odgovor na tretje predloženo vprašanje, saj meni, da je treba naknadno pošiljanje prevoda opraviti v skladu s postopkom, ki ga predvideva Uredba, sodišče izvirne države članice pa mora uporabiti svoje nacionalno procesno pravo.

94. *Komisija* trdi, da pravnih posledic uporabe pravice zavrnitve sprejema pisanja v skladu s členom 8(1) Uredbe zato ni mogoče v celoti avtonomno določiti, ker mora na eni strani sodišče izvirne države članice ugotoviti upravičenost uporabe pravice zavrnitve, na drugi strani pa morajo biti tudi načini morebitne odprave pomanjkljivosti načini izvirne države članice, pri čemer je treba analogno upoštevati posamezne določbe Uredbe – denimo upoštevanje rokov po členu 9 Uredbe.

b) Pravna presoja

i) Odločilni pomen nacionalnega prava

95. Manj dvomljivo se zdi, da zakonodajalec Skupnosti z Uredbo št. 1348/2000 ni nameraval doseči usklajenosti procesnega prava držav članic. Zato je načeloma v duhu Uredbe združljivo, da izhajamo iz tega, da mora sodišče izvirne države članice načeloma presoјati v skladu s svojim lastnim procesnim pravom (*lex fori*).

96. V prid temu sta zlasti člen 9 Uredbe, ki glede dneva vročitve opozarja delno na pravo zaprosene države članice (odstavek 1), delno pa na pravo izvirne države članice (člen 9(2) glede upoštevanja procesnih rokov s strani prosilca), ter člen 19 o toženi stranki, ki se ni spustila v postopek. V skladu s členom 19

mora v tem primeru zadevno sodišče ugotoviti, ali je bilo pisanje vročeno na način, ki je predpisan po pravu zaprošene države članice, ali ne. Navesti je treba tudi člen 7(1), ki opozarja izrecno le na pravo držav članic za vročanje.

morebitnih rokih, ki bi jih bilo treba pri ponovni vročitvi upoštevati.

97. Če pa pravno vprašanje v zvezi z naknadnim pošiljanjem prevoda pisanja za vročitev posega na področje uporabe Uredbe, ne vidim razloga, da se ta uredba ne upošteva. Zato se mi zdi stališče francoske vlade, da se to pošiljanje izvede v skladu z Uredbo, prepričljivo.

100. Če se na podlagi avtonomne razlage Uredbe prizna suspenzivni učinek naslovnikove zavrnitve sprejema pisanja, se lahko glede določanja rokov analogno upošteva člen 9, pri čemer je ta določba praviloma kolizijsko pravilo in ustrezno opozarja na nacionalno pravo.

ii) Načini drugega postopka vročanja

98. Ta podtočka izhaja iz tretjega vprašanja za predhodno odločanje, ki v bistvu sprašuje po načinih – s časovnega in praktičnega vidika – naknadnega pošiljanja pisanja za vročitev skupaj s prevodom v enem od jezikov, navedenem v členu 8(1) Uredbe.

101. Ker člen 7(1) glede oblike vročanja opozarja na pravo držav članic – v prvi vrsti namreč na pravo zaprošene države članice –, za ponovno vročanje pisanja skupaj s prevodom domala ne more veljati nič drugega, ker iz tega pravila jasno izhaja, da oblika vročanja ne sodi na področje uporabe te Uredbe. Tako rešitev zahteva tudi varstvo naslovnika pisanja, ki ga ta uredba želi doseči, in presoja o sodnem varstvu: sicer ni mogoče izključiti, da je naslovnik pisanja – ne glede na njegovo pravico do zavrnitve sprejema pisanja in morebitne izvršitve te pravice – že pri prvem poskusu vročitve sposoben učinkovito pripraviti svojo obrambo;⁵⁰ vendar pa to ne utemeljuje dejstva, da

99. Uredba v tem smislu ne zajema nobenih neposredno veljavnih določb. Ne glede na obliko pisanja za vročitev ni niti izrecnega pravila o pogojih za ponovno vročanje niti o

⁵⁰ — Denimo tedaj, ko je zaradi posebnih okoliščin posameznega primera dejansko sposoben vsebinsko razumeti pisanje za vročitev.

se odpravi mehanizem Uredbe – ki temelji na tipizirajoči obravnavi in katerega namen je varstvo naslovnika.

102. Poleg tega mora imeti naslovník pri ponovnem pomanjkljivem vroćanju možnost

obrniti se na organe, predvidene v tem postopku. To sodno varstvo bi bilo lahko po mojem mnenju vprašljivo le tedaj, če se opravi druga vroćitev, za katero ne velja dolžnost pojasnitve uporabe mogoćih pravnih sredstev pri zavrnitvi. Cilj je enotno sodno varstvo, ki ga lahko zagotovimo le pri enotni obliki vroćanja.

V – Predlog

103. Na podlagi navedenega Sodišču predlagam, naj odgovori:

1. Člen 8(1) Uredbe (ES) št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da naslovníkova zavrnitev sprejema pisanja, ker ni izpolnjeno jezikovno pravilo tega predpisa, ni razlog za to, da se vroćitev v celoti opredeli kot neveljavno. Nasprotno gre za suspenzivni učinek, ki za prosilca traja tako dolgo, dokler se ne ugotovi, ali je bila zavrnitev upravićena, za naslovníka pa traja ustavitev postopka tako dolgo, dokler se vroćitev ne opravi v skladu s pravili.
2. Ponovitev postopka vroćanja po zagotovitvi morebitnih potrebnih prevodov se prav tako ravna po Uredbi št. 1348/2000 kot prva vroćitev, ki ni bila izvedena zaradi zavrnitve sprejema pisanja.